MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ 28.2.2017
Lainsäädäntöneuvos Heidi Aliranta
Neuvotteleva virkamies Tapio Hakaste

HE 239/2016 vp.

TÄYDENNYS MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNALLE

Viite: Hallituksen esitys eduskunnalle kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laeiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta sekä kalastuslain muuttamisesta

Henkilötietojen suoja

Perustuslakivaliokunta on Tenon kalastussopimusta koskevassa lausunnossaan (PeVL 5/2017 vp s. 9) todennut, että saalisrekisteriä koskevaa sääntelyä tulisi täydentää henkilötietojen asianmukaisen suojan edellyttämällä tavalla. Ministeriö yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan laintasoisia säännöksiä edellyttävät mm. rekisteröinnin tavoite ja tietojen käyttötarkoitus. Saalisrekisterin tavoite ja tietojen käyttötarkoitus on määritelty sopimuksen 13 artiklan 2 kohdassa, jonka mukaan rekisteriin tallennettuja tietoja käytetään saalistilastointiin, kalavarojen hoidon suunnitteluun, valvontaan ja kalatutkimuksiin sekä kalakantoja ja kalastuksen harjoittamista koskevaan tutkimukseen.

Myös rekisteröitävien tietojen sisältö on määritelty yksityiskohtaisesti kalastussäännön 30 §:ssä. Rekisteröitävien tietojen osalta ministeriö ehdottaa, että rekisteriin merkittäisiin varsinaisten saalistietojen lisäksi saalistiedot antaneen henkilön nimi, yhteystiedot sekä lupatyyppi, jonka nojalla henkilö on kalastanut (yleinen paikkakuntalaislupa, vapakalastuslupa, venekalastuslupa, rantakalastuslupa, ns. omistajakiintiölupa, sivuvesien lohennousualueilla kalastuslakiin perustuva lupa). Kyseiset lisätiedot ovat tarpeen tilastoinnin, tutkimuksen sekä valvonnan kannalta.

Perustuslakivaliokunnan henkilötietoja koskevan vakiintuneen käytännön mukaisesti tietojen luovutettavuutta, säilytysaikaa ja henkilön oikeusturvaa koskevista seikoista tulee olla laintasoiset säännökset. Näiltä osin ministeriö ehdottaa voimaansaattamislakiehdotuksen saalisrekisteriä koskevan 7 §:n täydentämistä siten, että saalisrekisterin sisältämiä tietoja voitaisiin salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Suomen ulkopuolisille viranomaisille Suomea sitovien kansainvälisten, kalakantojen hoitoa koskevien velvoitteiden hoitamiseksi. Käytännössä tämä konkretisoituu suomalaisten saalisrekisteritietojen luovuttamisena Norjan Tenon lohen tutkimusten vastaaville viranomaisille tai muille tahoille. Säännöstä tulisi täydentää myös siten, että tietoja voidaan luovuttaa kalastusta valvoville viranomaisille valvontaa varten sekä kalatalousviranomaisille kalavarojen hoidon suunnittelua varten. Tietojen säilyttämisen osalta ministeriö esittää, että rekisterin sisältämät henkilötiedot tulisi poistaa viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jonka aikana henkilö on antanut viimeisen saalisilmoituksen. Saalisrekisteriin tulisi lisäksi sisällyttää viittaus henkilötietolain ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain noudattamiseen.

Hallituksen esityksen voimaansaattamislakiehdotuksen 7 §:n 2 momentin mukaan saalistietoja koskevaa ilmoitusvelvollisuutta olisi noudatettava Suomen puoleisella Tenojoen vesistön lohennousualueella eli sopimuksen kalastussääntöjen soveltamisaluetta laajemmalla alueella, jonka

kalastuksesta päätetään kansallisesti. Kansallisessa kalastuslainsäädännössä ei ole vapaa-ajankalastusta koskevaa yleistä saalisilmoitusvelvollisuutta. Koska velvoite tulee olemaan uusi eikä kaikkia mahdollisia säädöstarpeita osata vielä ennakoida, on tarpeen, että saalisilmoitusta koskevasta menettelystä voitaisiin tarvittaessa säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Voimaansaattamislakiehdotuksen 8 §:n 5 momentissa säädettäisiin luvan myynnistä vastaavan tahon ja tämän lukuun toimivan palveluntuottajan velvollisuudesta järjestää kalastajalle pääsy sähköiseen saalisrekisteriin saalisilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi. Ministeriö ehdottaa, että kyseiseen momenttiin lisättäisiin Tenojoen vesistön lohennousualueita koskien vastaava velvollisuus muulle, kalastuslupia luovuttavalle taholle. Käytännössä tällainen taho olisi mm. osakaskunta, yksittäinen osakas, Metsähallitus tai muu kalastuslupia vastikkeetta tai vastiketta vastaan luovuttava taho, jolla on kalastusoikeus. Lisäys on tarpeen, jotta saalisilmoitusvelvoite voidaan käytännössä toteuttaa.

Maa- ja metsätalousministeriö ehdottaa, että voimaansaattamislakiehdotuksen 7 §:ää ja 8 §:ää muutettaisiin seuraavasti:

Voimaansaattamislakiehdotus

7 § Saalisrekisteri~~n rekisterinpitäjä, saalistietoa koskeva ilmoitusvelvollisuus ja vastaanottokuittaus~~

Luonnonvarakeskus on sopimuksen 13 artiklassa tarkoitetun sähköisen saalisrekisterin ja siihen liittyvän luvanmyyntirekisterin toimivaltainen rekisterinpitäjä ja vastaa rekisterin hallinnoimiseksi välttämättömän tietojärjestelmän ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä kalastuslupienmyynnistä vastaavan tahon kanssa.

Saalisrekisteriin tallennetaan kalastussäännön 30 §:ssä tarkoitettujen tietojen lisäksi kalastajan nimi, yhteystiedot ja käytetty kalastuslupatyyppi. Saalisrekisterin tietoja käytetään sopimuksen 13 artiklan 2 kohdassa määriteltyihin tarkoituksiin. Saalisrekisterissä olevia tietoja voidaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Suomen ulkopuolella oleville viranomaisille Suomea sitovien kansainvälisten kalavarojen hoitoon ja suojeluun liittyvien velvoitteiden hoitamiseksi. Tietoja voidaan salassapitosäännösten estämättä lisäksi luovuttaa kalastusta valvoville viranomaisille valvontaa varten sekä kalatalousviranomaisille kalavarojen hoidon suunnittelua varten. Saalisrekisterin sisältämät henkilötiedot poistetaan viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jonka aikana henkilö on antanut viimeisen saalisilmoituksen. Jollei tässä laissa toisin säädetä, henkilötietojen salassa pitämiseen ja luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sekä muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999). [uusi momentti]

Kalastussäännön 30 §:ssä tarkoitettua saalistietoa koskevaa ilmoitusvelvollisuutta on noudatettava myös sopimuksen 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla Tenojoen vesistön lohennousualueella. *Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin saalisilmoitusta koskevasta menettelystä.* [lisäys kursiivilla]

Luonnonvarakeskuksen on annettava saalistietoja koskevasta ilmoituksesta kalastajalle vastaanottokuittaus, joka kalastajan on vaadittaessa esitettävä luvanmyynnin yhteydessä. Vastaanottokuittaus voidaan antaa sähköisesti tai kirjata suoraan luvanmyyntijärjestelmään.

8 § Kalastuslupien myynnin järjestäminen

5 mom.

Luvan myynnistä vastaava taho sekä palveluntuottaja on velvollinen järjestämään kalastajalle pääsyn sähköiseen saalisrekisteriin saalisilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi. *Vastaava velvollisuus on myös muulla kalastusluvan luovuttavalla taholla sopimuksen 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla Tenojoen vesistön lohennousualueella.* [lisäys kursiivilla]

Sopimuksentekovallan delegointi

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (s. 9) lisäksi katsonut, että maa- ja metsätalousministeriölle osoitettua sopimuksentekovaltaa tulisi menettelyllisesti rajoittaa sitomalla sen käyttö selvästi saamelaiskäräjälain 9 §:n neuvotteluvelvoitteen täysimääräiseen noudattamiseen. Siltä osin maa- ja metsätalousministeriö ehdottaa, että voimaansaattamislakiehdotuksen 2 §:n 1 momenttia täydennettäisiin seuraavalla tavalla:

2 § Sopimus kalastussäännön määräyksistä poikkeamiseksi

Maa- ja metsätalousministeriö tekee Norjan hallituksen tai tämän määräämän viranomaisen kanssa 6 ja 7 artiklassa tarkoitetun sopimuksen kalastussäännön määräyksistä poikkeamiseksi sekä pöytäkirjan 5 artiklassa tarkoitettujen ennalta sovittujen säätelytoimenpiteiden kalastussäännössä määriteltyjen edellytysten olemassaolosta. *Sopimuksen tekemisessä noudatetaan saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 9 §:ssä säädettyä neuvotteluvelvoitetta.* [lisäys kursiivilla]